

Міжнародний європейський
університет
Європейська школа бізнесу
СИЛАБУС

2024

Назва курсу

Етика та організаційна культура в професійній діяльності

Інформація про курс

Рівень вищої освіти:

Другий (магістерський) рівень освіти

Спеціальність:

053 «Психологія»

Назва освітньої програми:

ОП «Клінічна психологія»

Опис курсу:

Магістерський курс «Етика та організаційна культура в професійній діяльності» спрямований на формування у майбутніх психологів здатності діяти на основі етичних принципів, дотримуватись норм професійної етики, розуміти взаємозв'язок етичних, соціально-психологічних та організаційних чинників у професійному середовищі. Курс забезпечує розвиток навичок етичного мислення, професійної рефлексії, комунікативної культури та відповідальної поведінки в умовах невизначеності.

Особлива увага приділяється проблемам академічної доброчесності, етичним стандартам консультування, комунікації в мультидисциплінарних командах, формуванню організаційної культури, що ґрунтується на цінностях гуманізму, толерантності, недискримінації та поваги до різноманітності.

Передумови вивчення (попередні вимоги):

Дисципліна спирається на загальнотеоретичні знання з психології спілкування, соціальної та професійної етики, набуті на попередньому рівні освіти. Курс покликаний розвинути здатність майбутніх фахівців застосовувати етичні норми, принципи соціальної відповідальності та організаційної культури у практиці психологічної допомоги, комунікації й управління командною взаємодією.

Обсяг кредитів/годин:

3 кредити ЄКТС/ 90 год., у т.ч. лекцій – 12 год., практичних – 12 год., самостійної роботи – 66 год.

Ознаки дисципліни

Термін викладання	Семестр	Міжнародна дисциплінарна інтеграція	Курс рік (навчання)	Цикли: загальної підготовки/ професійної підготовки/ вільного вибору
1 семестр	1 семестр	ні	1 курс	Цикл загальної підготовки

Формат навчання:

Очне навчання з використанням елементів дистанційних технологій

Розташування класної кімнати:

<https://dist.ieu.edu.ua/course/view.php?id=701>

Інформація про викладача

Прізвище та ім'я викладача:

Гудима Ігор Петрович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри туризму та суспільно-гуманітарних дисциплін;

Кафедра:

Кафедра туризму та суспільно-гуманітарних дисциплін

[Сайт кафедри](#)

Місцезнаходження офісу:

м. Київ, пр-т Академіка Глушкова, 42 В, каб. 504

Графік роботи та консультування:

Щоп'ятниці з 14:00 до 15:30 з попереднім записом через корпоративну пошту

Електронна пошта викладача:

igorgudyma@ieu.edu.ua

Цілі курсу / Результати навчання

Цілі курсу:

Мета дисципліни: формування у здобувачів освіти етико-психологічної та комунікативної компетентності, здатності діяти на основі моральних принципів, професійних стандартів і норм етики психолога, підтримувати культуру взаємодії в організаційному середовищі та реалізовувати просвітницькі функції психологічної практики.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика та психологія в професійній діяльності» є:

- розкрити сутність етичних принципів та їх роль у професійній діяльності психолога;
- сформувати навички розпізнавання, аналізу та вирішення етичних дилем;
- розвинути здатність до ефективної комунікації в моно- та мультидисциплінарних командах;
- навчити створювати та впроваджувати просвітницькі й освітні програми з питань етики та організаційної культури;
- сформувати вміння дотримуватися норм професійної етики, конфіденційності, толерантності та недискримінації у взаємодії з клієнтами й колегами.

Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, характеризуються комплексністю і невизначеністю умов і потребують володіння низкою спеціальних компетенцій.

Дисципліна «Етика та організаційна культура в професійній діяльності» забезпечує формування таких компетенцій:

загальних (ЗК)

- **ЗК5.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- **ЗК6.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- **ЗК7.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- **ЗК9.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

спеціальних (фахових) (СК):

- **СК5.** Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- **СК7.** Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- **СК9.** Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Вивчення курсу сприяє досягненню таких програмних результатів навчання (ПРН):

- **ПРН6.** Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- **ПРН9.** Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

Результати навчання:

Після опанування курсу студент буде:

знати:

- основні етичні концепції, принципи й норми професійної діяльності психолога;
- етичний кодекс психолога, міжнародні стандарти професійної поведінки та норми законодавства України у сфері психологічної практики;
- типи та моделі організаційної культури, чинники формування етичного клімату в колективі;
- природу та види етичних дилем у професійній діяльності, шляхи їхнього вирішення;
- засади міжособистісного й міжкультурного спілкування, толерантності та поваги до

різноманітності;

- роль етичної свідомості у формуванні професійної репутації, довіри та відповідальної поведінки фахівця;

вміти:

- застосовувати етичні принципи й норми під час прийняття професійних рішень і взаємодії з клієнтами, колегами, організаціями;
- вирішувати етичні дилеми на основі загальнолюдських цінностей, норм закону та принципів професійної відповідальності;
- формувати та підтримувати позитивний морально-психологічний клімат і культуру взаємоповаги в колективі;
- етично здійснювати просвітницьку та освітню діяльність у сфері психології, спрямовану на розвиток професійної культури;
- ефективно комунікувати в умовах культурного та ціннісного різноманіття, запобігаючи конфліктам і непорозумінням;
- проводити саморефлексію власних дій, дотримуватись принципів конфіденційності та уникати конфлікту інтересів у професійній практиці.

Зміст курсу

Модуль 1. Теоретико-етичні основи професійної діяльності психолога.

Тема 1. Етичні принципи та норми професійної діяльності психолога.

Тема 2. Організаційна культура як соціально-психологічне явище.

Тема 3. Професійні ролі, етика взаємодії та комунікації в організації.

Тема 4. Академічна доброчесність і професійна відповідальність психолога.

Модуль 2. Етико-психологічні та комунікативні аспекти організаційної культури

Тема 5. Етичні стандарти міжособистісної комунікації та командної взаємодії

Тема 6. Етика ділового спілкування та попередження конфліктів

Тема 7. Психологічна просвіта як інструмент формування етичної культури.

Тема 8. Етичні дилеми у практиці психолога.

[Розподіл годин](#)

Матеріали курсу та вимоги

Книги та матеріали

1. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування : навч.-метод. посіб. Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2022. 228 с. URL: vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/8.5-Kalyuzhna.pdf.
2. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Етика професійної діяльності та основи педагогіки» / Упорядник Н.М. Шостаківська. Тернопіль : Вид-то ТНТУ імені Івана Пулюя, 2024. 189 с.
3. Етичний кодекс психолога (Україна). <https://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>

4. Етичні особливості професійної діяльності практичного психолога. URL: <https://www.annadomina.com/studentam/psixologichna-sluzhba/etichni-osoblivosti-psixologa/>

[Рекомендовані джерела](#)

Технічні вимоги для роботи на курсі

Для роботи на курсі «Етика та організаційна культура в професійній діяльності», вам необхідний регулярний доступ до комп'ютера (чи телефону) та інтернету. У системі управління навчальним процесом на платформі Moodle поетапно будуть розміщені інформація або матеріали для вивчення курсу. Також потрібно буде завантажувати та створювати документи, переглядати відео або ж створювати його.

Можливість використовувати корпоративні ресурси Університету надається тільки для акаунтів, пов'язаних з корпоративною поштою.

При неможливості зайти на курс, вам необхідно повідомити старосту або безпосередньо викладача курсу.

Процес навчання

У процесі вивчення дисципліни «Етика і організаційна культура в професійній діяльності» застосовуються інтерактивні, практикоорієнтовані та рефлексивно-аналітичні методи навчання, спрямовані на формування етичної компетентності, розвитку професійної свідомості, культури відповідальної поведінки та ефективної міжособистісної комунікації в організаційному середовищі. Метою освітнього процесу є оволодіння здобувачами знаннями, уміннями та цінностями, що забезпечують етичне прийняття рішень, культуру взаємодії, толерантність і повагу до різноманітності в професійній діяльності психолога. Зокрема застосовуються:

- **лекційні методи:** лекції-бесіди з обговоренням етичних принципів і стандартів професійної діяльності; лекції-дискусії щодо етичних дилем і ролі організаційної культури у прийнятті рішень; аналіз практичних ситуацій (case lecture) — розгляд прикладів порушення етичних норм та механізмів їх подолання; міні-лекції з елементами діалогу про академічну доброчесність і професійну відповідальність;
- **методи практичної підготовки:** аналіз етичних кейсів і моральних дилем; моделювання ситуацій професійної взаємодії у форматі рольових ігор («психолог – клієнт», «керівник – підлеглий», «член команди – команда»); групові вправи з формування командних цінностей і довіри; розроблення етичного кодексу підрозділу або психологічної служби; тренінг етичної рефлексії (аналіз власних професійних дій з позиції етики);
- **активні методи навчання:** дискусії, дебати, мозкові штурми («Що означає етична поведінка в сучасній організації?»); проектна робота (створення мініпросвітницьких кампаній або інформаційних матеріалів з етичної тематики); аналіз відеосценаріїв організаційної взаємодії; соціально-психологічні тренінги з розвитку культури толерантності, емпатії та відповідального лідерства;
- **методи самостійної роботи:** опрацювання теоретичних джерел з етики, організаційної та професійної культури; написання есе з аналізом етичних дилем у практиці психолога; виконання аналітичних завдань («Мій професійний етичний кодекс», «Модель етичної поведінки фахівця»); підготовка мультимедійних презентацій або мініпостерів із результатами групових дискусій; підготовка до рольових вправ та участі в командних проектах; ведення рефлексивного щоденника етичного самоспостереження.

Організація освітнього процесу

- Навчання здійснюється у очному форматі із застосуванням технологій змішаного та дистанційного навчання (Moodle, Google Workspace, Telegram-канали для групової взаємодії). Це забезпечує гнучкість, постійний доступ до матеріалів курсу, онлайн-тестування, обговорення етичних ситуацій та отримання зворотного зв'язку.
- Самостійна робота здобувачів освіти охоплює вивчення теоретичних положень етичних теорій, аналіз реальних кейсів і професійних ситуацій, підготовку есе, мініпроектів і презентацій, формування індивідуального етичного портфоліо.
- Контактна робота із викладачем відбувається під час лекцій, практичних занять, консультацій.

- Зворотний зв'язок забезпечується через коментарі викладача у Moodle, індивідуальні й групові консультації, електронну пошту, корпоративні канали університету та підсумкові рефлексивні сесії.

Політики оцінювання

Сумативне оцінювання

Оцінювання результатів навчання здійснюється за такими складовими:

- **Поточний контроль:** систематичне оцінювання навчальної активності здобувачів під час лекційних і практичних занять, участі в дискусіях, аналізі етичних кейсів, рольових ситуацій і групових проєктів, а також виконання індивідуальних творчих завдань, а саме:
 - участі у розв'язуванні етичних ситуацій, кейсів і моральних дилем, обґрунтування прийнятих рішень;
 - участі у групових дискусіях і дебатах з етичних питань професійної діяльності психолога;
 - мініпрезентацій або підготовки інформаційних матеріалів з тем етичної просвіти, організаційної культури, академічної доброчесності;
 - виконання аналітичних завдань під час практичних занять (оцінка впливу організаційної культури на поведінку працівників, розроблення етичного кодексу підрозділу тощо).
- Методи:** усне опитування, спостереження за участю студентів у груповій роботі, аналіз письмових завдань і кейсів, онлайн-тестування, мініесе або короткі рефлексивні звіти, 360-градусний зворотний зв'язок (викладач – студент – група).
- **Самостійна робота** передбачає виконання індивідуальних аналітичних і творчих завдань, що відображають особисту позицію здобувача щодо етичних аспектів професійної діяльності.

Методи оцінювання: експертна перевірка викладачем, самооцінювання та взаємооцінювання результатів, оцінювання за аналітичними рубриками, рецензування робіт, формування й короткий захист електронного етичного портфоліо.
 - **Підсумковий контроль** – залік, спрямований на оцінювання рівня сформованості знань, умінь і навичок етичної поведінки, професійної відповідальності та розуміння ролі організаційної культури у професійній діяльності психолога.

[Критерії оцінювання](#)

Вид діяльності	Зміст діяльності	Максимальна кількість балів
Поточна навчальна діяльність	Активна участь у дискусіях і рольових вправах з етичних дилем; аналіз кейсів і моделювання професійних ситуацій; підготовка мініпрезентацій або інформаційних матеріалів з етичних питань; виконання аналітичних завдань на практичних заняттях; участь у командних проєктах і мозкових штурмах; проходження поточного тестування у Moodle	60
Самостійна робота	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з етики та організаційної культури; написання аналітичного есе або рефлексивного звіту; підготовка мультимедійної презентації або мініпостера; виконання індивідуальних завдань у Moodle; формування та короткий захист електронного етичного портфоліо	40
Разом		100

Шкала оцінювання

Оцінка за дисципліну визначається як сума набраних балів за поточну діяльність у семестрі. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти за поточним сумативним оцінювання протягом семестру для отримання допуску до підсумкового контролю – 36 балів. Максимальний бал з дисципліни становить 100. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни виставляється за національною та європейською шкалою (ЄКТС).

[Положення про організацію освітнього процесу](#)

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Як дізнатись свою оцінку

Щоб перевірити свої оцінки за завдання та прочитати коментарі викладача, ви повинні перевірити відповідні вкладки дистанційної платформи навчання Moodle.

Також отримати інформацію про отримані оцінки ви можете безпосередньо у викладача курсу через корпоративну пошту або ж за попереднім записом у дні надання консультацій (каб. 504).

Політики курсу

Загальні настанови

Під час занять і перебування в університеті **здобувачі зобов'язані** дотримуватись норм академічної етики: проявляти повагу до викладачів, співробітників і колег, відвідувати заняття відповідно до розкладу, приходити вчасно та не залишати аудиторію без дозволу викладача. Виконання академічних завдань і робіт у встановлені терміни є обов'язковим.

Викладач, зі свого боку, має постійно вдосконалювати професійну компетентність, педагогічну майстерність і загальну культуру, забезпечувати умови для якісного засвоєння освітньої програми, сприяти професійному розвитку здобувачів. Викладач зобов'язаний бути пунктуальним, дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати проявів корупції, дискримінації, булінгу чи утиску прав здобувачів освіти.

[Кодекс етики та академічної доброчесності](#)

Відвідування занять та участь в них

Пропуски занять допускаються лише з **поважних причин**, підтверджених документально (лікарняний лист, офіційне звернення тощо). У такому випадку студент має право на відпрацювання пропущеного матеріалу у двотижневий термін після повернення до навчання.

Невідвідування занять без поважних причин або систематичні запізнення можуть бути підставою для недопуску до підсумкового контролю з дисципліни. Участь у дискусіях, практичних вправах та виконання завдань під час занять є складовою поточного контролю і враховується в загальній оцінці з дисципліни. За індивідуальних обставин можуть бути застосовані процедури **гнучкості** (адаптації термінів виконання завдань) та **спеціального розгляду** (винятковий порядок врахування результатів навчальної діяльності) відповідно до політики й процедур оцінювання МСУ.

[Положення про організацію освітнього процесу](#)

Академічна доброчесність

Здобувачі та викладачі зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Забороняються будь-які прояви плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, використання сторонньої допомоги під час виконання завдань чи складання іспитів. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до внутрішніх положень МСУ та можуть мати наслідком дисциплінарну відповідальність.

[Простір академічної доброчесності](#)

Виконання завдання з запізненням, виправлення оцінок, відпрацювання

Пам'ятайте, що дедлайни працюють в обидві сторони, і їх дотримання гарантує, що викладачем буде наданий своєчасний зворотний зв'язок щодо ваших завдань, щоб переконатися, що ви не відстаєте від курсу.

Всі види індивідуальних та самостійних робіт є складовою оцінювання і повинні бути здані до визначених викладачем строків, аби забезпечити прозорість та об'єктивність оцінювання результатів навчання. Завдання, подані із запізненням, приймаються, але можуть оцінюватися з пониженням балів.

Більшість завдань мають бути виконані до 09:00 у день чергового заняття, щоб узгодити їх зі змістом курсу та діяльністю в групі. Найкращою практикою буде виконувати завдання якомога швидше після отримання, щоб у вас було достатньо часу для активної участі на заняттях.

Завдання, не виконані до завершення семестру без поважних причин, вважаються **академічною заборгованістю**, і студент може бути недопущений до підсумкового контролю.

Повторне складання іспиту можливе лише після виконання всіх передбачених видів навчальної та самостійної роботи й проводиться згідно з графіком ліквідації академічної заборгованості.

Якщо студент пропустив терміни через **поважні обставини**, підтвержені документально, він має право скористатися процедурами **гнучкості** або **спеціального розгляду** для продовження дедлайну чи альтернативного виконання завдання. Студент має право на **перегляд отриманої оцінки**: він може звернутися до викладача за роз'ясненнями й коментарями щодо виставлених балів. У разі незгоди з результатом студент може подати **апеляцію** відповідно до порядку, визначеного Положенням про політику і процедури оцінювання..

[Положення про організацію освітнього процесу](#)

Час відповіді викладача (про перевірку завдань)

Викладач відповідає на звернення студентів, що надійшли через офіційні корпоративні канали комунікації упродовж **24 годин у робочі дні у години робочого часу викладача** (з 9 00 до 18 00 за київським часом) та проводить консультації відповідно до затвердженого графіка.

Оцінки за завдання та поточну роботу публікуються в електронному журналі на платформі Moodle, як правило, протягом **10 робочих днів** після подання виконаного завдання). Результати підсумкового оцінювання оголошуються безпосередньо після перевірки робіт (як правило, на наступний день з дати проведення екзамену). Кожен студент має право отримати **індивідуальний коментар** до своєї роботи з поясненням сильних і слабких сторін виконання.

Інформація про підсумкову оцінку (за семестр/іспит) доводиться до відома студентів офіційно – через особистий кабінет у Moodle та/або навчальну картку.

Ефективна комунікація

Для ефективної комунікації слід застосовувати офіційні канали – корпоративну електронну пошту (@ie.u.edu.ua), систему повідомлень освітньої платформи Moodle Міжнародного європейського університету (dist.ie.u.edu.ua).

Політика публікації та розповсюдження матеріалів курсу

Матеріали курсу (лекції, слайди (презентації) відео чи аудіозаписи, завдання, набори задач, тести та ін.) є інтелектуальною власністю викладача і університету. Забороняється будь-яке публічне поширення матеріалів курсу без письмового дозволу, а також відеозапис занять без письмового погодження. За порушення політики публікації та розповсюдження матеріалів студенти можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності, у т. ч. відрахування з університету.

Академічна мобільність та визнання результатів попереднього навчання

Студенти мають право брати участь у програмах **національної та міжнародної академічної мобільності** відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність МСУ. Мобільність може здійснюватися на основі двосторонніх угод із закладами-партнерами, програм Erasmus+, міжуніверситетських меморандумів чи індивідуальних угод. Результати навчання, здобуті в інших закладах освіти під час мобільності, підлягають **обов'язковому визнанню** в МСУ на підставі академічних довідок (Transcript of Records) та в межах індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

[Про академічну мобільність в МСУ](#)

Університет визнає результати **попереднього формального навчання** (отримані в інших ЗВО України та за кордоном), а також може визнавати результати **неформального та інформального навчання** (курси підвищення кваліфікації, сертифікаційні програми, професійний досвід), якщо вони підтверджують набуття компетентностей, визначених освітньою програмою. Процедури визнання результатів попереднього навчання проводяться з дотриманням принципів Лісабонської конвенції, презумпції визнання та прозорості. У разі необхідності університет може вимагати додаткові документи чи організувати співбесіду/оцінювання для підтвердження результатів. Усі рішення щодо мобільності та визнання результатів попереднього навчання оформлюються наказом ректора і фіксуються в індивідуальному навчальному плані здобувача.

[Про визнання результатів попереднього навчання](#)

Очікуване навантаження та залученість студентів

На роботу в цьому курсі слід виділити окремі години для самостійного опрацювання деяких матеріалів лекцій відповідно до тематики курсу (приблизно 5-6 годин на тиждень). Очікується, що здобувачі мають резервний план на випадок несправності комп'ютера або перебоїв у роботі Інтернету. Студент має право скористатися процедурами гнучкості або спеціального розгляду для продовження дедлайну чи альтернативного виконання завдання.

[Положення про організацію освітнього процесу](#)

Служби підтримки

Електронний розклад: <https://rozklad.ieu.edu.ua>
 Онлайн бібліотека: <https://onlinelibrary.ieu.edu.ua>
 Репозитарій: <https://sed.ieu.edu.ua/index.php/sed/index>
 Освітній Омбудсмен: <https://ieu.edu.ua/pro-mieu/ombudsmen>
 Подання електронних звернень: <https://deanrequest.ieu.edu.ua/>

Розклад курсу

№	Тема	Практичні завдання	Самостійна робота
1	Етичні принципи та норми професійної діяльності психолога	Обговорення ролі етики у професійній діяльності психолога; аналіз прикладів порушення етичних норм; групова вправа «Кодекс поведінки психолога»; дискусія про принципи доброчесності, відповідальності та конфіденційності	Опрацювати етичний кодекс EFPA/УСП; підготувати коротке есе «Мій етичний орієнтир у професійній діяльності»
2	Організаційна культура як соціально-психологічне явище	Аналіз типів організаційних культур (адхократична, кланова, ринкова, ієрархічна); виконання вправи «Профіль організаційної культури моєї майбутньої професійної спільноти»; обговорення зв'язку між етикою та корпоративними цінностями	Опрацювати матеріали про моделі організаційної культури (Е. Шейн, Г. Хофстеде); скласти порівняльну таблицю «Тип культури – цінності – поведінкові прояви»
3	Професійні ролі, етика взаємодії та комунікації в організації	Рольова гра «Психолог – клієнт – керівник»: моделювання етичної взаємодії у команді; групова вправа «Баланс влади і довіри»; аналіз кейсів етичного спілкування в організаційному контексті	Опрацювати літературу з організаційної психології; підготувати короткий реферат «Етика ділового спілкування в психологічній практиці»
4	Академічна доброчесність і професійна відповідальність психолога	Аналіз прикладів академічної недоброчесності; дискусія «Плагіат, конфлікт інтересів і фальсифікація даних: де межа відповідальності?»; складання пам'ятки «Етичні принципи доброчесності у психологічній освіті»	Опрацювати Кодекс академічної доброчесності університету; підготувати аналітичне есе «Відповідальність психолога перед клієнтом, колегами та суспільством»

5	Етичні стандарти міжособистісної комунікації та командної взаємодії	Тренінг емпатійного слухання та конструктивного зворотного зв'язку; обговорення кейсів порушення етичних норм у спілкуванні; групова вправа «Культура взаємоповаги»	Опрацювати матеріали з міжособистісної комунікації; створити схему «Етична комунікація – принципи – інструменти – ефекти»
6	Етика ділового спілкування та попередження конфліктів	Аналіз реальних ситуацій конфлікту в організації; групове моделювання переговорів із дотриманням етичних принципів; вправа «Конфлікт як ресурс»; розроблення рекомендацій для етичного вирішення суперечностей	Опрацювати статтю про етику переговорів і медіацію; підготувати таблицю «Тип конфлікту – етична стратегія розв'язання – очікуваний результат»
7	Психологічна просвіта як інструмент формування етичної культури	Проектна робота: створення мінікампанії або інформаційного матеріалу з етичної просвіти («Культура довіри», «Мова емпатії»); обговорення принципів етичної комунікації у соціальних мережах	Опрацювати матеріали ВООЗ та EFPA з етичної освіти психологів; підготувати презентацію «Просвітницька діяльність як засіб зміцнення етичної культури в суспільстві»
8	Етичні дилеми у практиці психолога	Аналіз реальних і змодельованих етичних дилем; обговорення у форматі «Етичного консилиуму»; написання короткого аналітичного звіту «Обґрунтування етичного рішення»; рефлексивна вправа «Мій професійний вибір у складній ситуації»	Опрацювати збірник кейсів з етичних ситуацій у психології; підготувати есе або мінізвіт «Яка стратегія вирішення етичних дилем»

Поради щодо успішного навчання

- **Кожне заняття – це крок до майстерності у розпізнаванні й розумінні психічних феноменів.**
Курс допоможе вам навчитися грамотно застосовувати психодіагностичні методики, аналізувати результати обстежень і формулювати професійні висновки, що мають реальну цінність для практики клінічного психолога.
- **Кожне заняття – це крок до формування вашої професійної етичної зрілості.**
Курс допоможе вам усвідомити значення етичних принципів у роботі психолога, навчить приймати відповідальні рішення, діяти професійно в ситуаціях морального вибору та розвивати культуру взаємоповаги й довіри в організації.
- **Будьте уважними до цінностей і смислів.**
У сфері етики деталі мають значення: як ви формулюєте думку, реагуєте на іншу позицію, дотримуєтесь обіцянки чи демонструєте повагу. Саме дрібниці визначають, чи викликає психолог довіру і чи є його поведінка етичною.
- **Беріть активну участь у практичних заняттях.**
Обговорюйте етичні кейси, моделюйте ситуації професійної взаємодії, беріть участь у дебатах і командних вправах. Обмін думками з колегами допоможе навчитися бачити ситуацію з різних етичних і культурних перспектив.
- **Розвивайте етичне мислення та рефлексію.**

Етика – це не лише знання правил, а вміння мислити морально, зважувати наслідки рішень, усвідомлювати власні мотиви. Аналізуйте власну поведінку, упередження, емоційні реакції у професійному спілкуванні.

- **Дотримуйтеся академічної доброчесності та професійної відповідальності.**

Повага до прав людини, достовірність, чесність, відсутність плагіату, конфіденційність і об'єктивність – основа довіри до психолога. Дотримання цих норм — не формальність, а щоденна практика професійної етики.

- **Вчіться комунікувати етично.**

Слухайте уважно, говоріть з повагою, будуйте діалог на основі партнерства та емпатії. Ваша культура мовлення, тактовність і здатність чути інших — це частина вашої професійної репутації.

- **Працюйте командно.**

Організаційна культура створюється спільно. Розвивайте вміння домовлятися, підтримувати колег, вирішувати конфлікти мирним шляхом, ділитися відповідальністю за спільні цінності.

- **Будьте ініціативними у просвітницькій діяльності.**

Розробляйте мініпроекти, інформаційні кампанії, презентації, спрямовані на формування етичної культури в освітньому й професійному середовищі. Просвіта — це шлях до сталого розвитку професії.

- **Пам'ятайте: етика – це не обмеження, а простір довіри.**

Дотримання етичних принципів робить вас не лише відповідальним фахівцем, а й моральним лідером.

**Пам'ятайте: справжня сила психолога — у його етичній позиції, здатності діяти чесно,
співчутливо й відповідально.**

**Нехай цей курс стане для вас можливістю сформулювати власну систему професійних цінностей,
що допоможе гідно діяти в будь-якій ситуації.**